

народна култура, т. е. промените в „плана на изражението“ не водят до промени в „плана на съдържанието“⁵.

Едновременно с това специфичната дихотомия и антиномия между „света на космоса“, на реда, чистотата, порядъка, ценностно валидизираната и официално регулирана сакралност и др., от една страна, и „света на хаоса“, мрака, нечистите сили, стихии и др. – от друга, всекидневно са репродуцирали в традиционната народна култура съответни поведенчески диспозиции спрямо „своите“ и „чуждите“. Тъкмо в това отношение „циганите като една страна от опозицията „свой – чужд“ в етничен план се оказват функционално-семантично еквивалентни на „чуждите“ в общ мирогледен план. По този начин циганите като реално явление и техните образи във вярванията, обредите и фолклора припокриват старите архаични прототипи на „чуждите“ и поемат тяхната функционално-семантична натовареност – преди всичко като представители на отвъдните хтонични сили, на хаоса, в противовес на българите, представители на социума, на културно усвоения космос“⁶.

Именно в резултат на тези специфични операции в социално-историческото време и пространство в пределите на българската традиционна народна култура са възниквали и функционирали не само съответни „ромски портретириания“ на културални митологично-религиозни матрици. Едновременно с това се е осъществявало постепенно подмяне на етничния типаж, който е можел да оприличава, да изпълнява, да пресъздава една или друга одиозна, нечиста, мистична сила и роля и т. н. Така например в кукерските игри определени персонажи са били оприличавани с реално присъстващи характеристики и белези от ромската външност, битност и душевност: чумата се е изобразявала като стара черна и дрипава циганка; редица одиозни персонажи от българския народен епос също са притежавали в своята тотална или парциална експонираност черти на циганина (като род и индивид). Образите на цигани, циганки, циганета (поотделно или в комплект) също са присъствали като семиотично повествование и като актуално функциониращ „артистичен потенциал“ в празнично-обредната събитийност, в карнавалността на живота.